

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe un an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

Oseria garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 31.

Mercuri, 11 (23) Februarie.

1887.

Brașov, 10 Februarie 1887.

Fierbe și clocotesc în sinul diplomației europene.

Orî și care sîmte, că cineva pregătesce ceva, dîr nimeni nu știe din care parte are să sară mai întîiu iepurele.

Despre cestiunea bulgară abia se mai face amintire. Ceea ce preocupă ađi așa de mult spiritele este viitorul războiu dintre Germania și Franța și eventuala ciocnire între Austro-Ungaria și Rusia.

După cîrta celor micî din peninsula balcanică, a urmat acum cîrta între cei mari și Dumneđu știe ce sfîrșit va mai avé.

Atențiunea guvernului german a fost absorbită pînă acum de alegerile pentru Reichstag.

Mareșalul Moltke a ăisă că, decă alegerile vor avé un rezultat favorabil guvernului și se va primi septenatul, atunci pericolul unui războiu va fi înlăturat. Inse în presera alegerilor, cari s'au făcut erî, unul din diarele inspirate a aflat de lipsă a corege aserțiunea lui Moltke, ăicîndu, că dela 14 Ianuarie, cînd a vorbit dînsul, s'a schimbat situațiunea, așa că acum nu mai este așa de sigur, că primirea septenatului va asigura susținerea păcii.

Iese dîr la lumină, că asigurările despre influința ce o va avé primirea septenatului asupra susținerii păcii, au fost numai o manevră electorală bismarckiană.

Resultatul alegerilor din Germania nu ne este încă cunoscut. Pînă ađi-diminéa erau cunoscute 71 alegeri, între cari 22 de balotage. Majoritatea dintre cei în adevér aleși este opozițională și bate la ochi, că tóte alegerile din Alsația sêvêrșite în ziua de erî au eșit în defavorul guvernului german, eșîndu din urnă tot bărbăți din partida protestului.

Guvernatorul Alsației-Lotaringiei a conjurat în manifestul său electoral pe alegătorii din provincia „s'asculte numai de sfatul, ce l'ă dă conștiința, mintea, iubirea de patriă, de familie și de proprietate”.

Ei bine, Alsațianii au făcut cum le-a ăisă guvernatorul și au ales erî tot numai protestatori și inimi ai septenatului.

Nicî administrația cea multă laudată prusiană, nicî asprimea și energia regimului n'au fost în stare în timp de 15 ani să îmblîndescă spiritele Alsațianilor. Ei răspund astăđi la amenințarea guvernatorului că, decă nu vor alege deputați liniștiți și pacnici, cari să recunoscă fără rezervă pacea dela 1871, vor fi responsabili de neliniștea continuă, de păgubirea comerțului și de periclitarea păcii, dîndu-și votul tot pentru protestatori și contrari ai septenatului.

E posibil încă ca rezultatul final al alegerilor să aducă la ivélă o majoritate, deși mică, guvernamentală. Orî cum ar fi inse deasastrul, ce l'a suferit politica lui Bismarck în provinciile cucerite, este și rămîne cel mai sêmător și mai grav pentru el. El ne dovedește, că cu forța nu se pot câștiga simpatiele unui popor și că Franța cu libertatea ei esericită și astăđi o putere de atracțiune covêrșitoare asupra Alsațianilor.

Fructul acelei pólitice, care la 1871 a voit cu orice preț să umilésă și să sdrobescă Franța învinsă, începe a se cóce. Este mărul de cîrtă dintre cele două națiuni mari apusene.

Resultatul alegerilor din Alsația de sigur nu va contribui a stêmpêra încordarea și amărăciunea, ce, din nenorocire pentru civilizațiunea veacului în care trăim, se manifestă tot mai tare și mai periculos între Francesi și Germani.

In asemeni împrejurări trebuie să credem foilor germane, cari ăicî, că nicî primirea sep-

tenatului nu mai póte ađi asigura susținerea păcii.

Cancelarul german a cređut, că cu mâna sa de feru va înfrînge opozițiunea din imperiu, dîr n'a fost în stare să sdrobescă nicî opozițiunea din Alsația-Lotaringia: Berlinul, capitala imperiului însuși a ales în cercul întăiu, al patrului și al șeselea contrari ai septenatului.

Este de lipsă o mai mare dovadă, că poporul german e setos de libertate și că nicî chiar amenințările cu pericolul din afară nu-l lasă să uite de drepturile sale, ce sunt aproape să cadă cu totul pradă reacțiunii?

Desbaterea bugetului cultelor și instrucțiunii.

Albert Kovacs ăice, că politica de instrucțiune a ministrului se caracteriséză prin lipsa de plan. Cestiunea instrucțiunii limbilor în școlele medii e încă neresolvată. Ministrul nu s'a ocupat de sigur niciodată cu ea. (Trefort: Mai nainte decăt d. deputat!) Se póte, căcî ministrul e mai bătrân. Ministrul instrucțiunii a dispensat dela învățarea limbii grecescî atăt de mult elevi de gimnasiu, încăt se pare că și d-sa ca student a fost dispensat. (Trefort: Am învățat chiar de două ori grecesce, și tot nu știu! Ilaritate.) Ađi se instruesce sub numele „geografă” tóte lucrurile posibile. Ministrul se consultă numai cu cei cari îi admiră ideile. Ministrul începe de tóte, dîr nu termină nimic. Infintéză internate, cînd în Europa vestică s'au desființat. Tótă politica de instrucțiune se caracteriséză prin nesiguranță, esperimentări și promisiuni neimplinite. Ministrul are un temperament neliniștit, scapără scantei cu cremenea, dîr nu lumineză. Bugetul instrucțiunii a fost totdeauna cel mai nereal. Totdeauna întîlnim cu mult mai mari cheltuieli decăt cele preliminate. Comisiunea financiară nu esaminează nimic, numai voteză. Cu o astfel de comisiune nu e mirare, decă țera ajunge la marginea falimentului. Respinge bugetul. (Aprobări în stînga.)

Ministrul Trefort: D-l deputat a vorbit între altele de limba grécă, dîr ceea ce a ăisă nu e adevărat. D-l deputat a învățat grecesce și póte că o și știe, dîr cu poezi, de sigur, nu s'a ocupat mult și despre sculptura grécă n'are nicî o idee. (Ilaritate). A studiat pe sofiști și dela ei a învățat să întortocheze cu rîutate lucrurile. (Mișcare și larmă în stînga.) Eu am luptat pentru limba grécă în comisiuni și m'am rugat să mi-se ia dreptul d'a dispensa pe cineva de limba grécă. Bóla esistă inse și acum, sunt continuu grămădit cu cereri și niciodată n'am făcut o bucurós. Ce privesce bugetul, e posibil să trec peste el, dîr nu cu mult. Căt pentru temperamentul meu, eu sunt mulțămît cu el. (Viă ilaritate.) Și aceea că sunt de 15 ani ministru, e o urmare a temperamentului meu. (Ilaritate.) Cu privire la instituțiunea internatelor, ele esistă în Franța ca și în Anglia. Să vă istorisesc un cas, petrecut la o preparandiă de învățator, dîr nu numesc locul, ca să tornu oleiu pe foc. Acolo nu e internat. Preparandia o cercetéză ómeni tineri, se póte ăice copii de familie cum se cade, dîr sârce. Ne fiind internat, cei mai mult locuesc în casele cele mai rele, la ómeni sêraci, ori la micî industriași. Și care a fost urmarea? Că elevii preparandiei jucau rolul principal în carnevalul ori la tăiatul porcilor și primăvera, cînd mergeau prin cătune, făceau și alteva. (Viă ilaritate.)

După ce Kovacs respinge învinuirea, că ar întortochia lucrurile, ceea ce ministrul nu i-a dovedit, și după ce ministrul Trefort, între sgomote și larmă din partea stîngei, susține că nu e nimic adevărat din cele ăise de Kovacs, mai vorbi raportorul Orszag pentru buget.

Franz Komlossy: Constat, că de cînd sunt deputat... (O voce în stînga: Nu vei mai fi mult timp! Ilaritate.) Căt timp sunt, voi arăta cine sunt, mai bine decăt d. deputat. (Mișcare în stînga). De cînd sunt deputat, m'am convins, că de regulă am avut dreptate cu afirmările mele, ér nu d. ministru, care nic-

odată nu și-a ținut promisiunile. Diurna de călătoriă a inspectorilor școlari n'a mărît'o, Pojunului nu i-a dat universitate, învățătorilor nu le-a îmbunătățit lefle, deși le promise acesta de 15 ani. Cel puțin să le asigure minimul egal de 300 fl. și să se gîndescă și la cvincvenali și la pensiunile învățătorilor. Cînd s'au votat pensiunile ministrilor, ministru-președinte a ăisă, că aceste pensiuni nu vor înrei finanțele statului. Dîr lefle și diurnele învățătorilor cari călătoresc la ședințele adunărilor învățătoresc vor ruina finanțele? Clerului de jos, ca să-l câștige la alegeri pentru guvern ministrul le-a promis regularea congruei, dîr nu și-a implinit promisiunea, căci nu i-a lucru în serios. Spre a provede pe cătiva fideli cu posturi, i-a trimis în țera ca comisari, spre a conscrie veniturile preoților. În modul acesta se póte amana lucrul 10 ani. Ministrul a zădărnicit bunele intențiuni ale clerului înalt în această afacere. Ministrul ăice, că preoții nu fac nimic gratis și ceea ce înainte de el s'a și făcut gratis — la numiri. (Mare larmă și mișcare în drépta. Strigăte: La ordine! Ministrul Trefort se ridică și contrađice. Președintele sună. Strigăte: S'auđim pe președintele!)

Președintele: Rogu pe d. deputat să și eșlice cuvintele. (S'auđim! S'auđim!)

Franz Komlossy: Cuvintele mele le eșlică așa.... (Mare și îndelungă larmă în drépta. Strigăte: La ordine! La ordine! Președintele sună.) De altminte cuvintele mele nu trebuiesc să fiă mai înteu eșlicate, s'a putut ceti în diare, că la singuraticile numiri se cere dela reflectanți tot felul de servicii politice. (Mare și îndelungă larmă: Strigăte în drépta: La ordine! La ordine!)

Președintele: Față cu o suspițiune, care merge așa departe o astfel, de eșlicare nu e suficientă. (Aprobări furtunoase în drépta. Strigăte: La ordine! La ordine!) Facu atentu pe d. deputat ca, cînd suspiționeză ceva, să și eșlice cuvintele, seu mai bine să nu ăică așa ceva. (Vii aprobări în drépta. Strigăte: Să înceteze!)

Franz Komlossy: Nu încetez! (Mare larmă. Președintele sună. Strigăte în stînga: Tăcere! Asta'i libertatea cuvîntului? Strigăte în drépta: Să înceteze! Să înceteze!)

Președintele: Rogu pe vorbitor să înceteze. (Strigăte în drépta: Nu-l mai ascultăm! Să tacă! Președintele sună.) Facu din nou atentu pe d. deputat să nu mai facă astfel de espectorări. (Vii aprobări în drépta. Strigăte în drépta: Să cêră ertare ori să mîrgă afară! Strigăte în stînga: Singur președintele are dreptul să dispună: Strigăte: La locuri! căcî deputații eșiseră din bănci.) Am provocat pe d. deputat să și eșlice cuvintele, căcî prima sa espectorare a fost ofensă, eșlicarea ce a dat'o n'a fost suficientă. (Strigări în drépta: Nu, n'a fost suficientă! S'auđim pe d. președinte!) Acesta dovedește, că d. deputat nu cunoște ponderositatea cuvintelor sale. (Vii aprobări și ilaritate în drépta), căcî eșlicarea nu stă în nicî un raport cu ceea ce a ăisă mai nainte. (Vii aprobări în drépta. Larmă mare. Strigări în drépta: Nu vrem să-l ascultăm! Ne ducem afară!)

Gabriel Ugron: Onorată cameră! (Strigări în drépta: N'are drept să vorbescă! Larmă îndelungată.)

Geza Polonyi: Rogu să se respecte dreptul deputaților! Fiecare are dreptul să vorbescă! (Strigări în drépta: Să se suspende ședința! Larmă mare.)

Emil Szemecz: Doresc în cestiune de regulamentu. (Președintele sună. Larmă mare.)

Președintele: D-l deputat n'are dreptul să vorbescă. (Larmă mare). Rogu pe onorata cameră pentru liniște, altfelu aș fi nevoit să suspendu ședința. (Aprobări generale.) Rogu s'ascuțați pe vorbitor. Nimenea n'are dreptul să-l impedeze a vorbi.

Franz Komlossy își încheiă vorbirea cu declarațiunea, că și rezervă să mai facă observări la singuraticile posturi. Respinge bugetul.

Ministrul Tisza ăice că în buget e pusă o însemnată sumă pentru pensiunile învățătorilor. Cestiunea congruei nu s'a luat dela ordinea ăilei, ci s'a amănat fiind divergință de opinii. De o parte s'a cerut să se stabilesc lefurile pe calea fasiunilor unilaterale, ér ministrul de culte în înțelegere cu ministrul președinte ca ministru de interne a ăisă, că acesta nu duce la țintă;

e necesară faziunea și cooperarea autorității ordinare, decât vrem să stabilim lefurile pe base positive. Când cineva ține că are cunoștință sigură și susține contrariul dela ceea ce în realitate s'a întâmplat; când unul vrea să ușureze sârta învățătorilor respingându bugetul, atunci nu mă pot ocupa mai departe cu el. (Vii aprobări în dreapta. Mișcare'n stânga.)

Urmăză discursul deputatului *Mocsary*, pe care l'am publicat. (Va urma.)

Din afară.

Crisa ministerială în Italia, care a durat 11 zile, s'a terminat. Regele a însărcinat pe Depretis cu formarea noului cabinet. Portofoliul de externe l'a primită erăși contele Robilant. Se asigură că rămânerea acestuia în cabinet stă în strânsă legătură cu situațiunea politică din afară. Diarul „Opinione” a vorbit chiar de un tractat de alianță, ce s'ar fi încheiat mai de mult între Italia, Germania și Austria, și care va espira în curând. Contele Robilant se fiă omul, dela a căruia dibăciă se așteptă dobândirea unui mai bun rezultat pentru Italia cu ocaziunea reînnoirii tractatului de alianță. Acest tractat, se ține, culminează în garantarea reciprocă a integrității teritoriale din partea celor trei state. Se pare însă, că Germania acum amblă să se asigure de Italia și această vrea să exploateze ca de obicei foloșele situațiunei.

Agitațiunea electorală din Germania a luat nise dimensiuni ne mai pomenite. Mai multe adunări ale liberalilor din opozițiune au fost disolvate de comisarii polițienesci pentru lucruri de nimic. Conducătorul acestei partide, Richter, vorbind într'un meeting de vre-o 3000 persoane și caracterizându agitațiunea contrarilor ca o înșelăciune, a fost întrerupt și adunarea a fost disolvată, făcându-se mai multe arestări. Altă adunare a liberalilor a fost spartă pentru că a luat cuvântul un socialist. În Alsacia-Lotaringia au fost arestate 20 de persoane, totu omeni cu poziția și cu stare sub pretextul că agitază în favoarea Franței contra septenatului.

SCIRILE DILEI.

Un corespondent al lui „Kolozsvar” salută cu multă bucurie ideea instituțiunei preoților așa numiți *cercuali*, a căror misiune va fi nu numai *confesională*, ci și *națională*. Acești preoți vor avea și amble, fiicăre în cercul său, din sat în sat pentru ca să întărească pe Maghiari în credința „patriotismului” și să-i păzescă de „valahisare”. Pentru a demonstra necesitatea instituțiunei acestor fel de preoți, corespondentul lăieci unguresc aduce câteva cazuri din comitatul Cojocnei, arătându că anumiți Maghiari din comitatul Cojocnei, din lipsa de preoți unguresci s'au valahisat. Așa d. e. în Șopterul depe Câmpia — ține corespondentul unguresc — primul proprietar în comună a fost odinioară familia lui Balázs din Gyergyo, din ai căruia urmași și astăzi se mai află în acea comună câțiva nobili, cari au primit chiar și despăgubiri urbariale, dăr aceștia nu se mai numesc astăzi Balázs, ci Blașiu, se țin de confesiunea gr. cat și nici unul din ei nu știe unguresc.

FOILETONU.

Pipărușiu Petru și Florea-nfloritul.

(Poveste din Sălagiu, comunicată de plugarul M. Bene din Supurul de sus, scrisă de Ioan Popă Reteganul.)

(Urmare.)

— Bună ziua, moșule!

— Să trăiesc cu bine, voinice; dăr de unde și până unde?

— Mă duc, moșule, până unde voi da de Florea Infloritul, că am auzit că-i un voinic mare și vreu să mă cercu puterile cu el; nu știi unde l'ăș găsi?

— Oh, puilul moșului, inzadar mergi tu pe jos, că nici în trei ani de zile nu vei ajunge la el; dăr du-te îndăr la curtea smeului, știi unde ți-ai aflat sora și frații? Acolo se mergi și se cauți în fundul grajdului, că-i găsi un cal, un cal singur și atâta-i de urit, de să se mără; de urit a slăbit de numai pielea pe os i-a rămas, că de când ai omorât pe stăpânul său, pe smeul, el din grajd n'a mai esit, nici n'a mâncat, nici n'a beut, numai totu a renchezat. Acolo se mergi și se-l iai, că acela te portă cătu a purtat și pe stăpanu-său, ba și mai mult de i porunci; apoi se vîi er pe la mine, înțelesu-m'ai?

— Te-am înțeles.

A mai venit în această comună un croitor de Ungur; și-a luat nevastă de Ungur și cu toate acestea fii lor sunt astăzi Români gr. c., căci din lipsa de preoți unguresci au fost botezați de preotul românesc. — Cum vedem, jidano-maghiarii alergă și după proselitism, nu numai după maghiarizare! Avem convingerea că preoțiunea noastră va pune la locul lor pe asemenea misionari, decât s'ar încerca să se atingă de religiunea credincioșilor săi, er Români, cari se vedu batjocuriți d'a fi fost odată din vița lui Atila, voru întâmpina aceste batjocuriți cu disprețul ce li se cuvine unor agitatori și turburători unguri. Cătu pentru succesul acestor uneltiri, noi avem o vorbă: la vara calului!

—x—

Comitetul electoral central al cercului Caransebeș face cunoscut tuturor alegătorilor acelu cerc, că candidatul de deputat dietal acolo pentru alegerea din anul curent este d-lu general Traian Doda.

—x—

Numărul petițiilor primite din provinciă la ministerul honvețimei, pentru ocuparea posturilor de ofițeri la glôte, trece peste 20,000. Din această cauză, dintre cei neinstruiți milităresce se voru numi ofițeri numai astfel de persoane, care ocupă o pozițiune socială distinsă și cari în viața publică se bucură de cea mai deplină încredere a concetățenilor lor, șeu după cum ținea „Pester Lloyd”, cari dovedesc că au simțiminte „patriotice” în înțelesul jidano-maghiarilor și kulturegyletiștilor.

—x—

În ședința din zilele trecute a comisiei administrative a comitatului Brașov, protonotarul Tompa a raportat despre un recurs ce l'a făcut baptistul Michael Grommen în contra îndatoririi ce i a impus o căpitanatul orașenesc d'a-și boteza copilul său născut la 2 Iunie 1886, căci în casu contrar va fi pedepsit cu 100 fl. amendă șeu 10 zile arest. Recursul fu respins. Din raportul procurorului pe luna Ianuarie rezultă, că numărul arestanților în închisorile judecătorești r. ale acestui comitat era la finele lui Ianuarie 153, din cari 142 condamnați, 9 apelanți și 2 în cercetare. Din raportul inspectorului de dare pe Ianuarie notăm, că restanța dărilor la finele lui Decembrie erau 9464 fl. 14½ cr., darea prescrisă pentru întâiul cvarțial 1887 face 120,547 fl. 6 cr., deci datoria totală 130,011 fl. 20½ cr. În Ianuarie s'au plătit dări 13,042 fl. 48 cr., prin urmare restanța e de 116,968 fl. 72½ cr. Față cu Ianuarie 1886, s'a încasat în Ianuarie 1887 cu 8376 fl. 76½ cr. mai puțin.

—x—

Ministrul honvețimei a dispus, ca în vr'o 30 de orașe ale țării să se conscrie numele acelor industriași, cari sunt în stare să lucreze pentru întâia chiamare a gloatelor garniturii de echipament în număr mai mare șeu mai mic. Afară de asta, ministrul a și încheiat contracte de literar. Producerea tuturor proviziunilor de echipament va pretinde un timp de 3-4 luni. În Brașov s'au făcut comande de postav și încălțăminte.

—x—

Diracțiunea căilor ferate ung. de stat a făcut, printr'un circular, atenți pe funcționarii săi, că nu se pot anunța pentru posturi de ofițeri la glôte, deoarece în casu de războiu sunt absolut necesari și că direcțiunea în curând va face o propunere d'a fi liberați de obligămintul la glôte. De asemenea funcționarii de poște și telegraf nu se pot înrola ca ofițeri la glôte, deoarece în casu de războiu voru fi împărțiți, în număr necesar,

la regimentele de cale ferate pentru împlinirea serviciului postal de câmp.

—x—

În Aiud s'au închis până la 1 Martie patru clase dela șola elementară și întâia classă gimnazială din cauza vărșatului.

—x—

Ni se scrie de sub Găina: „Din sera de 17 Februarie n. a. c. întregu fostul comitat al Zarandului a început a se îmbrăca în vestmânt alb, ca de sărbătoare. Neaua a cădută și cade cu grămada, așa încât ajunge mai până în genunchi. Până acum timpul a fost ca de primăveră; mai totă erna nu s'a prea vedit neaua în aceste părți, afară de culmea Găinei și a munților Bihariei. S'a împlinit și ea, că erna n'o mănăncă lupul, numai decât nu s'ar întinde prea tare în primăveră.”

—x—

Din Timișoara se scrie, că în urma esceselor sângeroase, ce se înmulțesc mereu, comanda gendarmeriei de acolo a înscenat o urmărire după arme neanunțate și deja până acum a confiscat un întreg arsenal de pistole, carabine și puști.

—x—

Serata dansantă costumată, ce a arangiat-o Sămbăta trecută corpul ofițerilor garnisonii din Brașov în sala otelului Nr. 1 a fost foarte bine cercetată. Frumose și elegante costume și toalete de bal ale damelor precum și ingeniosul arangiamnt al seratei au făcut să fiă una din cele mai strălucite din carnavalul acesta. Înainte de pauză, la al doilea cuadril domni ofițeri au surprins societatea c'unu joc de taroc simbolizat de 22 domni ofițeri îmbrăcați în costum roșu-albastru cu emblemele tarocului. Șirul tarocilor l'a condus d. maior Kleisser, ca schiz, purtând un corn de aur, în care se aflau bombone și buchete pentru dame. A urmat jocul: Dămine: locot. colonel Fogarasi, și căpitănele Ioanovic și Maschauer au tras cărțile de taroc, cele mari bătându pe cele mai mici. În cele din urmă jocul s'a terminat prin prinderea cu alaiu a pagatului. A urmat apoi un cuadril al tarocilor. După pauză a urmat cotillonul cu frumoșe și bogate daruri, condus de locotenentul Engerlein. Scena cu băeții de față reprezentați de jucători a produs mai mult haz. Buchete și ordine de cotillon au fost multe și s'a dansat cu viață animațiune până spre ziua.

Discursul d-lui Kogălniceanu,

rostit în ședința camerei române dela 24 Ianuarie st. v. a. c.

(Urmare.)

Cu toate acestea, D ni mei, nu m'am propus să iau cuvântul îndată ce am venit în Cameră, ci am stat și am observat, și vă mărturisesc, că scenele cari s'au petrecut în ședințele când s'a răspuns la interpelările D-lui Maiorescu și D-lui Fleva m'au durut foarte mult, și se mă ierte D. ministru al justiției a și spune, că eu nu l'am cunoscut așa pe D-lui. Eu, care pentru D-lui avem și am nu numai multă stimă, dăr și admirațiune, când eram cu D-lui în ministeriu l'am botezat nomofilax, și sunt dator să declar, că de multe ori veneau discuțiuni în consiliul de ministri între noi când, pentru rațiuni de stat, voiam să adoptăm orecari măsuri, cari nu prea erau conforme cu textul legii și acela care se opunea de multe ori mie și chiar președințului consiliului era onor. D. Sătescu, care ținea legea nu iartă această, și de aceea l'am calificat în totă credința de nomofilax....

Mărturisesc, că n'am recunoscut pe fostul meu coleg și nomofilax în răspunsurile sale la aceste inter-

— Bagu sēmă te-oiu mai duce și eu în spate, precum mai adus tu pre mine. Și luă calul după cap ca p'unu miel și-l sul în vârful dealului și acolo buzdup! cu el de pământ. Și se ridică calul de jos și se făcă cătu un munte de mare și ține lui Pipăruș: Place-ți cum sunt acum?

— Ba place-i cănilor și lupilor, fă-te tu cal ca caii!

Și se făcă calul ca caii noștri, dăr totu năzdravănu, și ține cătră Pipăruș:

Cum se te duc acum stăpâne, ca vântul ori ca gândul?

— Ba se mă duc ca gândul.

Și încep calul a merge ca gândul de iute și într'o clipă erau la moșnegul cel alb ca oia.

— Bună ziua, moșule!

Bună se-ți fiă inima, puilul moșului, da ajuns-ai abia?

— Pre cum mă veți, moșule.

Veți așa; acum cred că-i ajunge la Florea-nfloritul. Dăr se-ți dau și eu trei lucruri; ține, aci ai o ceteră (lăută, diblă), nnu peptene și o cute (arceriu, gresie). Ține minte fetele mele, ține moșnegul, vei tot merge până-i ajunge la câmpul cu dorul, acolo te va lovi un dor de maică, soră, fraț, prietini și cunoscuți, încât de nu vei cânta cu cetera asta, vei fi silit să te

Și merse Pipăruș Petru îndăr până la curțile smeului și intră în grajd. Adecă acolo într'un unghet vedit un cal mai mult mort decât viu, de-i pute-i numera cotele cale de-o poșă, deabia se mai putea ține pre picioare. Cum vedit calul că intră cineva în grajd, încep a fi voiosi și a prinde curagiu, nu știa ce se făcă bietul cal de vôiă bună, da cu picioarele în pământ și vrea să se deslege dela iesle, dăr nu putea, că era legat cu lanțuri.

Pipăruș Petru deslegă calul și-l scose afară și se uită la el. Cu glôba asta se merg eu? își ținea. Sta se nu și creță ochilor. Dăr calul răsulă odată bine și se scutură deși desmorți oșele, că dora stătuse multă vreme acolo ca'ntr'o temniță legat scurt, fără nutreț și neadăpat. Pipăruș îl slobođi de pascu o leacă, apoi îl adăpă și se urcă pe el. Atunci calul încep a vorbi:

— Cum vrei, domnul meu, se te duc, ca vântul ori ca gândul?

De m'ai putea duce numai ca caii, încă m'ar părea bine. Așa-i răspuns Pipăruș, vedându atatu de slab.

Și prinse calul a merge, și merse, și merse totu în galop până la un munte de sticlă. Acolo nu mai putea de obosit. Dă se sue pe el la deal, dăr nu pôte calul merge. Atunci ține Pipăruș:

pelari. D-sa a trebuit să 'și aducă aminte, și 'și aduce aminte, că în alte țări ministrul justiției este totu deodată și ministrul de *grâce*, ministrul dreptății, d-er și ministrul blândetei și alu bunățetei. Aceste sarcine care chiar se punu la titlul ministrului de justiției, 'i impun mai cu deosebire unu limbajiu, și idei, și propuneri forte moderate.

Când am vădutu alaltăieri în „Monitoru.” că în răspunsul ce dedea onorabilului D. Maiorescu, care deplora, ca și D. ministru însuși, excesele făcute la ore-carî redacțiunii, când am vădutu, că D. ministru alu justiției termină cu aceste cuvinte discursul D-sale: „*Que messieurs les assassins commencent.*” când a dîsu aceste cuvinte D. Stătescu, v-er mărturisesc că m'am întrebătu: ore am auzit bine? Ore ca lătrănu n'am perdutu și eu vivacitatea auzului? Și am întrebătu în drepta și în stînga, și mi-s'a răspuns că am auzit forte bine. Apoi când se dîcu asemenea cuvinte, onorabile fostu și stimat cologu alu meu, ce mai vorbiți de pasiuni la alții! (Aplause din partea opoziției.) Și aceste cuvinte s'au adresat opoziției întregi, și prin urmare și mie, cu tôte că eu facu o opoziție cu totul obiectivă, er nici cum subiectivă.

— D. Kogălniceanu se pronunță mai departe în chestiunea Botoșanilor. D-sa a aprobatu decretulă privitoru la amnestia. Trebuia să dîcu unu cuvintu în această chestiune, ca unul ce este dintr'o familie, care se trage din Botoșani, care are rude acolo și Botoșenii l'au alesu mai de multeori deputat. Ministrul de justiție și întregu guvernul liberalu trebuie să aibă unu deosebitu interesu pentru acelu orașu, care întotdeauna a fostu refugiuu liberalilor. Când d. Brătianu sub conservatoru nu găsea nicăiri unu colegiu spre a-și pune candidatura, a găsitu colegiuu de Botoșani și colegiuu de Dorohoiu. Se vorbește că în Botoșani aru fi numai conservatoru. Inexactu acesta; nu suntu decătu șese conservatoru. D-er decă suntu liberali, cum s'au răscolat ei în contra partidului liberalu?

S-er v-er spuie — continuă d. Kogălniceanu. Din nenorocire, de mai multu timp, la Botoșani s-er urmază o politică rea, aceea că orașul Botoșani s'a datu, potu dîce, în dispozițiunea a două persoane, din care una nu avea dreptul în nici unu casu a se amesteca în afacerile politice, pentru că este comandantulu unui corp de armată, și în această calitate nu putea să fie șefu de partid; cine comandă unu corp de armată, nu pôte să fie șefulu unui partid. Și cu tôte acestea, acelu generalu se califică de șefu, de președinte alu comitetului partidului liberalu naționalu din Botoșani.

Cu alegerile cum s'a urmatu? Cum trebuia să se urmeze?

Ce suntu, d-lor, alegerile consiliilor comunale? O chestiune municipală; este de a se numi la comună, nu mandatoru ai națiunii, nu omeni cari s-er răsorne guvernul, ci omeni cari s-er apere interesele comunei, s-er îngrijescă de lumina stradelor, de pavage, s-er vađa ca pânea să fiă mai efină, carnea mai bună, mai sănătoasă.

Ca să vedeți cum s'au făcutu acele alegeri n'am decătu să v-er arăt proclamațiunea-manifestu a candidatulu de primaru. În această manifestu se spune, că candidatulu este alu partidului liberalu-naționalu sub alu cărui scut se pune; se spune că decă cade elu în Botoșani, cade și Ionu Brătianu în Bucuresci.

Ce are a face Ionu Brătianu, tare prin majoritățile din cameră și senat, ce are a face pozițiunea primului ministru alu țerei cu căderea d-lui Hasnaș la Botoșani?

Apoi n'au cădutu amicii guvernului la Brăila și la Galați? În ce s'a resimțit guvernul? Nu are guvernul mijloculu de a disolva consiliile comunale? Înfrățirea d-lui Hasnaș cu șefu de partid în localitate, întrebuintarea armatei, concursulu prefectului, care era la dispozițiunea lui, acestea au adus nenorocirile cari s'au întemplat. Rebeliune? Ferescă Dumneșu!...

..Nimeni în Botoșani nu voesc să răsorne pe d. Brătianu, și mai puțin încă să facă rebeliune; o spunu acesta categoric. În ziua când acolo se va da o administrațiune nepartinitore, Botoșenii se voru împăca.

A citat d. ministru alu justiției unu articolu din diarulu „*Vocia Botoșanilor*”, unde se făgăduia că suntu 12,000 de țărani, cari voru veni în Botoșani. Din tóta

reintorci inapoi de doru. De acolo vei ajunge în pădurea cu lupii, aceia te-aru mânca cu calu cu totu, că suntu mulți și slămandi, d-er tu aruncă-le peptenele. Scăpând de ei, vei merge până vei ajunge în țera porcilor. Acolo voru fi șoreci câtă frunđa și erbă și voru vrea să te tragă jos de pe calu să te mănance, atunci aruncă-le cuțea jos și vei fi mântuit de ei.

După ce a luat Pipărușu lucrurile acestea trei, a multămitu b-ertrănu și s'a pus pe calu, și s'a totu dus până a ajuns în câmpulu cu dorulu. Acolo ilu lovi unu doru de satulu lui, de mamă-sa și de soru-sa și de frați, d-er așa doru, de mai cădea de pe calu și era câtu p'aci să cađa de pe calu ori să se întorne de unde a plecat. Atunci îi veni în minte că are o ceteră dela vijulu celu b-ertrănu. Și unde nu scote cetera, și unde nu începe a trage cu arcușulu pe strune, de răsună câmpulu, și de locu îi peri totu dorulu.

Apoi merse mai departe până ajunge la pădurea lupilor. Și era acolo, D-omne! era totu unu lup și unu copacu, și toi stau cu gurile căscate numai s-er-lu prinđa și s-er-lu prinđa și s-er-lu mănance. D-er elu aruncă pieptenele jos, și îndată se făcu unu bou grasu și, avend lupii ce inhăța, lăsară pe Pipărușu să m-erģă în pace.

(Va urma.)

puterea convingerilor mele osendesc asemenea vorbe; declaru că suntu numai copilării, și cu atātu mai multu că atunci, când cineva e hotărātu să facă așa ceva, n'o spune mai dinainte.

...Revin la chestiunea amnestiei și dîcu că m'par forte, r-er că d. ministru justiției, după ce a făcutu amnestia unu act mare și politicu, a venit în urmă s-er traze de rebeli și provocatoru.

D. ministru alu justiției, Eug. Stătescu: De ce nu sunteți dreptu și cu mine? Puteam eu să nu răspund la atâtea atacuri?

D. M. Kogălniceanu: Nu, fiindu că și eu, când m-er atac cineva, îi răspund, noi însă nu avem decătu răspunderea noastră personală, pe când D-v-eră aveți îngrijirea țerei întregi și trebuie să v-er dominați totu auna, să fiți mai pre susu de atacurile ce v-er expuneți să primiți. ...

D. Ministru alu justiției, Eug. Stătescu: Voiți să realizezi preceptele evangheliei la guvern; când mi s'a dat palme pe unu obrazu, am întors și pe celalaltu.

D. M. Kogălniceanu: Atunci intrați în mijloculu nostru și să ne punem pe palmuitu; (Ilaritate.) Nu trebuie să v-er apucați la palmuitu; când primiți atacuri este majoritatea care trebuie să v-er apere, și eu celu dîntăiu voi fi care v-er voi ap-eră când veți fi atacat pe nedreptu.

(Va urma.)

Maghiarisarea prin teatrele unguresci.

Cu ocaziunea desbaterii bugetului ministerului de interne, subvențiunea teatrului național și operei r. unguresci din Pesta a provocat discuțiunii, care au datu la lumină lucruri, ce nu pr-er suntu de natură a m-eri vađa acestor instituțiuni.

Komjathy a biciuitu cumplitu modul cum se administrează banii teatrului și mai ales ai operei, care au ajuns într'o crisă de totu tristă. În anulă aceasta subvențiunea e de 386.600 fl., adecă cu 121.600 fl. mai multu ca anul trecut. Cu unu intendantulu ca contele Keglevich, care n'are nici o calificățiune, decătu că e născutu în orecare cercuri, că a vizitat teatre, aci ori în streinătate, că mijlocele sale îi permit a face cunoștințe nu numai în auditoriu, ci și în dosulu culiselor, nu se înlătura crisa. Intendantulu, d-ise Komjathy, trebuie să scie, că problema sa e dezvoltarea artei și simțului de artă, nu speculațiunea, trebuie să aibă simțu pentru reputățiunea institutului, căci au trecut timpurile, când o femeie ajunsă pe scenă se considera ca o liberă pradă. Ađi a ajunsu lucrulu acolo, că trăsurile nu mai găsesc mușterii la eșirea dela operă. Intendantulu a mersu până acolo cu amesteculu său în tôte, încātu îngrijesce până și de înșinorarea și încorsetarea operistelor. (Ilaritate răsunătoare). A dat serate superbe, la care a invitat pe tôte baletistele (Ilaritate sgomotosă). Asta pôte fi gustu grecescu și pôte că s'a întemplat de dragulu simetriei. (Ilaritate sgomotosă generală). D-er trebuie să iau în ap-erare pe nobilulu conte — continuă vorbitorulu, — deorece se p-ere, că pe acei membri ai baletului, cari erau chemați la cooperare, elu n'a voit să i impedeze dela chemarea lor, căci, după cum stă scris în diare, elu a declarat de mai nainte, că damele potu veni în orice toaletă, „caci la 10 ore prândim, la ora 1 mergem să ne culcăm.” (Viă ilaritate.) Komjathy arată apoi cum risipesce intendantulu banii operei, cum, sub pretextu, că vrea să premenescă personalulu s'a dus în Italia și în locu de personalu s'isără lădi și conturi, atunci a înființat museulu de specialitate cu stofele cump-erate în sumă de 30—40 mii fl a cump-erat până și urciore vechi, pôte ca să bea în sănătatea teatrului (strigări: cognac!) pe care vrea să ruineze. Punerea în scenă a „Regelui din Lahora” a costat 10 000—12.000 fl. Ministrulu scie tôte, d-er își ap-eră creaturile. V-er d-er stralucita întocmire a operei, trebuie să i vină în minte timpurile, când tiranii Romei voiau să dea poporului petreceri în circ, ca să 'și mai uite suferințele.

Intendantulu contele Keglevich a încercat să se apere, arătându că relele le-a găsit deja de sub antecesorii săi. Deficitulu în 1884/5 s'a urcatu la 1.450.000 fl. Cheltuelile în 1886 s'au urcatu la 773.000 fl. er deficitulu la 509.000 fl. Cheltuelile pe anul 1887 suntu preliminate cu 743.000 fl. Din cifrele, ce le aduce intendantulu, se vede că opera și teatrulu naționalu din Pesta inghitu milioane, deficitulu crește mereu, cu tóta subvențiunea Curții și a statului. Numai pentru resilierea unui contractu cu unu artistu, s'au plătit acestuia 7000 fl., ca să renunțe la durata de trei ani a contractului. Intendantulu declară de calumnii cele citate din diare de Komjathy.

Ministrulu Tisza luă în ap-erare pe intendantulu, dîcend că și n alte părți se întemplă așa, unde pretenșiunile suntu mari. Aduce ca exemplu opera din Paris. Nu-i vorbă, ministrulu a uitat că Parisienilor le dă mâna să facă cheltueli și să aibă deficite, le dă mâna să fie și pretențioși, d-er în Ungaria — unde miseria financiară a ajunsu într'unu stadiu, ce n'are s-er m-er, și unde cultura mai are de furcă până ce s-er s'apropiă, măcar pe departe, de cea francesă — a av-er pretențiunii d'a se juca de-a opera cu banii țerei, când piețele orașelor stau să se c funde de sunetulu tobelor la

licitarea vitelor, bucatelor și sculelor țaranului pentru d-eri, asta însemnă a se umfla br-eră câtu boulu.

Daranyi se mai nutresce și cu iluziuni. Teatrele unguresci au scopuri mari. Teatrulu popularu din Pesta are ca scopu maghiarisarea, a costat 650.000 fl. și din țera întregă abia s'au colectat 40.000 fl. ca să se acopere ceva din acesta sumă. Totu așa și celelalte teatre au să lătescă cultura ungurescă, capitala s'o facă maghiară din crescutu până n t-erpi. Unu mai puternicu și mai cu efectu Kulturegylet decătu capitala regatului d-ice vorbitorulu, nu va fi nicodată în Ungaria; nicăiri în țera n'a făcutu maghiarisarea atātu de repede și simțit-ore prog-ese ca în capitală.

Cornelul Abranyi s'a năcăjit pe intendantulu, nu-mai fiindu că nu lasă pe actorii teatrului naționalu să j-er în provincia, ca să producă acelu „binefăc-eror efectu culturalu.”

Karol Vadnay e și hazliu pe lângă altele. „Potu să voteze și naționaliștii subvențiunea, căci deși teatrulu în limbă e naționalu, repertoriulu său însă are caracteru internaționalu; de curend s'au imănatu nisce comedii s-erbesci în traducere ungurescă.”

Otto Herman găsește că r-er face ministrulu de asem-eră Ungaria cu Franța și Pesta cu Parisulu. A introduce ce e în Parisu în Pesta, unde strălucirea din afară acopere miseria, e o nebuniă — d-ice vorbitorulu. În teatrele unguresci din capitală și provincia să j-er Shakespeare fără publicu privitoru; se j-er piese francesce, că trebuie să roșesc numai v-er d-er gesturile.

Au mai vorbit și alții, au arătat unu r-er, altulu altu r-er, d-er nici unu nu vrea să recunoscă, că deficitele și fiascurile teatrelor unguresci în Pesta și în orașele din provincia provin de acolo: 1) că capitala nu e ungurescă, cu tôte tablele unguresci dela strade și firmele unguritate; 2) că streinii nu înțelegu limba ungurescă, nici nu pricepu hazlia asertiune, că a se juca în teatru o piesă streină în limba ungurescă însemnă a av-er teatrulu caracteru internaționalu; 3) că orașele din provincia partea cea mai mare nu suntu unguresci; 4) că Nemaghiariloru le mai p-eră cultura în limba lor maternă.

D-er foile îngrijesc și mai bine, ca teatrele unguresci să nu p-er isbuti nicăeri. E destulu să ađă Nemaghiarii cum ceru foile unguresci subvenții mai mari dela stat pentru teatrele din provincia, ca pentru unele ce au „importantulu rol d'a servi ca mijlocu de maghiarisare,” și să se lipsescă de unu asemenea „efectu culturalu.” Căci între alte foi, etă ce scrie „Nemzet:”

„În privința lățirii limbei maghiare, teatrulu prețuesce multu mai multu decătu tôte Kulturegyleturile. Teatrulu are la noi totdeauna și o misiune națională, precum nu o are aiurea... Decă cassele statului ungar ar fi pline, decă nu ne-am lupta cu crise financiare continue, aru trebui să sprijinim dela stat teatrele provinciale în mare măsură. Ar trebui să susținem cu ajutoru dela stat câte unu teatru maghiaru în fiecare, chiar și în cel mai micu oraș, în care său în apropierea căruia locuesc masse mari de naționalități.”

Așa e că n'are gustu r-er oficiosa? Atăta numai că inghite biata în sec. Căci chiar pline de ar fi cassele statului, masele naționalităților mergu numai la teatru, unde se j-er în limba lor, dovadă fiascurile teatrului ungurescu în Timișora și succesulu teatrului germanu totu în Timișora, dovadă Budapesta, Brașovulu, Sibiulu și alte localități

Mai bine aru face utopiștii să lucreze într'acolo, ca teatrele unguresci să fiă cercetate baremi de ai lor, ca să nu facă fiascuri ca în Clușiu și alte părți unguresci și să nu mai j-er rolulu vulpei din fabulă, căci suntu pr-er acri strugurii.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

BERLINU, 22 Februarie. — Alegerile pentru Reichstag. Berlinulu a alesu în cerculu ant-eriu unu progresistu, în alu patrulea și alu șeselea socialisti, în cerculu alu treilea este balotagiu între Virchov și Wolff. Strassburgulu a alesu deputat din partida protestului. Brema, Lipsca și Brunsvigulu au alesu septenatiști. Münchenulu în ant-eriu cercu unu liberalu, în alu doilea cercu unu socialistu.

Până dimineța au fostu cunoscute 71 alegeri, între care 22 balotage. Aleși suntu: din centru 4, liberali naționali 20, socialisti 5, partida imperiului 2, conservatori 4, velfi 1, liberali 1. Alsațianii au alesu până acuma 12 protestatori.

Numere singuraticce din „Gazeta Transilvaniei” a 5 cr. se potu cump-eră în totungeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editoru: Iacobu Mureșianu.
Redactoru respobnsailu Dr. Aurel Mureșianu

Cursul la bursa de Viena din 22 Februarie st. n. 1887

Table with exchange rates for various commodities like gold, silver, and currencies from Vienna.

Cursul pieței Brașov din 22 Februarie st. n. 1887

Table with market prices for various goods like banknotes, silver, and currencies from Brașov.

Advertisement for LE HOUBLON cigarettes, featuring the brand name and manufacturer GAWLEY & HENRY, in PARIS.

Advertisement for Impotență (Impotence) treatment, mentioning Dr. Carl Altmann and the location in Wien, VII. Mariahilferstrasse Nr. 80.

Avisul d-loru abonați! (Notice to subscribers!) - Text regarding subscription renewals and contact information for the newspaper.

ABONAMENTE la „Gazeta Transilvaniei” (Subscriptions for 'Gazeta Transilvaniei') - Details on subscription rates for Austro-Ungary, Romania, and abroad.

Mersul trenurilor (Train Schedule) - Valabilu dela 1 Octomvre st. n. 1886. pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table containing train schedules for routes: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Includes departure times and station names.